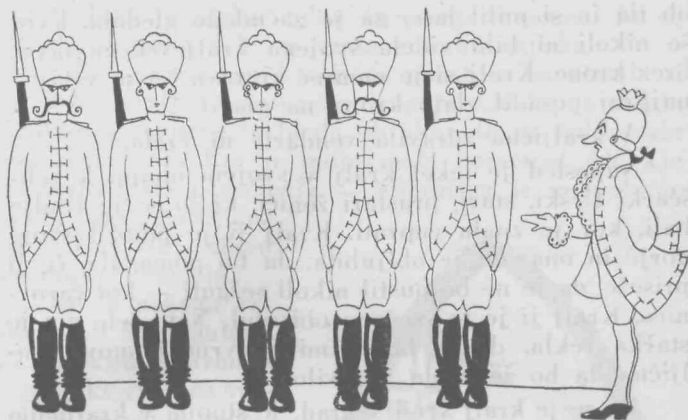

»Tepčki ste, od prvega do zadnjega!« — se je usajal kralj ...

Ana Meder-Ksenija:

Srčni cvet.

Kraljična je jedla v gozdu strupene jagode in se je vrnila domov vsa bolna. Kralj je poklical zdravnike vsega kraljestva, da bi ozdravili hčerko. Zdravniki so prišli, stali z debelimi knjigami ob kraljičini postelji, gledali učeno skozi debela očala na kraljevsko bolnico, a ozdraviti je niso znali. Slednjič, ko je kralj že obupaval, je prišel mlad zdravnik, ki je zatrdil, da ima zdravilo za kraljično, to zdravilo pa, da je silno grenko. — »Kar hitro ji daj zdravilo in mi jo ozdravi!« je velel kralj. — »Za plačilo dobiš zlato kočijo!«

A kraljična je slišala, da je zdravilo silno grenko in ga ni hotela. Kralj je obljubljal hčerki najlepših igrač, biserov in draguljev. — »Deset dni ti ne bo treba umiti vratu, če vzameš zdravilo!« je pošepetala stara varuška kraljični na uho. Kraljična pa si je mislila: »Igrač in draguljev imam že dovolj, in če varuško prav milo pogledam, mi ni treba umiti vratu kar celih štirinajst dni.« In ni hotela piti zdravila. Ko je kralj v obupu vrgel svojo zlato krono

ob tla in si pulil lase, ga je začudeno gledala, kajti še nikoli ni bila videla svojega kraljevskega očeta brez krone. Kralj si je namreč zjutraj, ko je vstajal, najprej posadil zlato krono na glavo.

A kraljična zdravila vendarle ni vzela.

Naposled je tekel kralj v svojem obupu k zeliščarki Urški, stari, prastari ženici, ki so se je ljudje bali, ker je znala coprati. Kralj ji je potožil svoje gorje in ona mu je obljubila, da bo pomagala, če ji priseže, da je ne bo pustil nikoli sežgati — kot čarovnico. Kralj ji je to svečano obljubil. Nato šele mu je starka rekla, da se lahko mirno vrne domov, kraljična da bo že vzela zdravilo.

Ko se je kralj vrnil v grad, je stopila v kraljičino sobo mala beračica v ogoljenem krilcu. Stopila je naravnost do kraljičinih igrac in se je z njimi tako lepo igrala, da se je kraljični zahotelo, igrati se z njo. »Prinesi igračke k moji postelji, da se bova skupaj igrali!« je ukazala. Dekletce pa je zmajalo z glavo: »Le tedaj, če vzameš zdravilo!« To je ujezilo kraljično: »Ali ne veš, da sem kraljična v tej deželi in da te lahko nabijem?« — Mala beračica pa se je zasmejala, da je odmevalo od zlatih sten: »Kaj mi moreš? Saj si vendar bolna in tičiš v postelji!« — In prišla se je na vsaki strani za krilce in se je zavrtela kot vrtavka. Temu se je morala kraljična smejati. Še nikoli namreč ni videla tako srčkanega dekletca — z njim bi se tako lepo igralo! Vzela je torej brž grenko zdravilo, da bi bila čimprej zdrava in da bi se igrala z dekletcem.

Zdravilo je res pomagalo in kraljična je ozdravela. Kralju pa je dejala: »Mala beračica naj ostane pri meni v gradu vse žive dni, da se bova skupaj igrali.« Kralj je grdo pogledal, kajti bil je sila ošaben in se mu je zdelo za malo, da bi se kraljevska njegova hčerka igrala z beračico, a potolažil se je: »Pozabila bo beračico, čim ji izgine izpred oči.« — In ko je bila noč in sta kraljična in beračica trdno spali, je ukazal svojim vojakom, naj zgrabijo dekletce in ga vržejo v temen stolp. Vojaki so storili po ukazu: vrgli

so dekletce v stolp, zidan iz sivega kamena, in so zapahnili težka železna vrata s tremi zapahi.

»No, zdaj bo pa kraljična pozabila beračico!« si je mislil kralj. Pa je prišlo drugače. Odslej je sedela kraljična žalostna in bleda ob oknu in je vzdihovala venomer: »Ah, kje je moja mala beračica! Ah, kje je moja mala beračica?« — »Beračica je mrtva!« je rekel kralj. Kraljična pa je zmajala z glavo in mu ni verjela.

Ko je nekega večera spet ždela žalostna ob oknu in strmela v grajski vrt, ves svetel od mesečine, je začula v grmovju ptička, ki je čudovito lepo pel. Prisluhnila je in poslušala, poslušala. In okrog srca ji je postalo lahko in veselo in usta so se nasmehnila. — »Ljubi moj ptiček,« je prosila, »kdaj spet prideš?« — »Jutri!« je zapel ptiček in odletel v temni gozd.

Kraljična je bila po tem vesela in židane volje. — »Na srečo, da je vendar že pozabila beračico!« je menil kralj. »Zdaj lahko izpustimo dekliča iz stolpa, mu damo nekaj drobiža za na pot, pa naj gre v božjem imenu v širni svet. Grajskega praga pa naj ne prestopi več, sicer zapade smrti!«

Ko so stopili vojaki v stolp, zidan iz sivega kamena, da bi izpustili beračico — je pa ni bilo več. Posvetili so v vsak kot posebej, a razen zaspane sove in treh preplašenih podgan ni bilo v ječi nikogar.

»To je vendar čudno!« so si dejali in takoj sporočili kralju, da beračice ni več v stolpu.

»Kam se je neki skrila?« je zatarnal kralj. — »Lepega dne, ko ne bo več nihče mislil nanjo, bo spet v gradu in kraljevska moja hčerka je spet ne bo pustila od sebe! To nikakor ne gre. Trije regimenti vojakov naj se takoj razkropé po vsej deželi in naj jo poiščejo!«

Nič ni pomagalo: vsi trije regimenti je niso našli. »Tepčki ste, od prvega do zadnjega!« — se je usajal kralj nad njimi, ko so se vrnili v grad brez beračice. »Pojte se solit! Sam jo grem poiskat!«

Medtem pa je prihajal ptiček večer za večerom h kraljičinemu oknu in je premilo pel.

Siten in jezen se je kralj vrnil v svoj grad. Vozaril se je bil v svoji zlati kočiji križem po deželi, male beračice pa le ni našel. Poklical je predse severni, južni, vzhodni in zapadni veter in jim je ukazal, naj mu naslednjega dne poiščejo beračico.

Zvečer je spet prišel ptiček na okno h kraljični, a ni več pel veselo. Žalostno je spregovoril: »Ljuba kraljična, nocoj sem zadnjikrat pri tebi, kajti jaz sem mala beračica. Tebi na ljubo sem se spremenila v ptička. Jutri bo kralj razposlal vetrove na vse strani, da bi me poiskali. Kmalu me bodo našli in potem me bo kralj vrgel v temni stolp.«

»Oh, ko bi te mogla tako dobro skriti, da bi te nihče ne našel!« je zaplakala kraljična.

»Lahko bi me skrila: če bi namreč jaz živela v tvojem srcu, bi me nihče več ne našel,« je odgovoril ptiček. »Trikrat bi potrkal s kljunčkom na tvoje srce, tri kapljice krvi bi padle na zemljo: iz kapljice pa bi zrasel grm s cvetočimi rdečimi srčeci. Jaz bi v teh cvetovih bival in vsak večer bi te obiskal kot doslej. Če bi pa kdo izrval grm, bi ovenel in umrl in bi umrla ti z njim! Se li ne bojiš?«

»Kdo bi se upal brez mojega dovoljenja izrvati grm, ki cvete pod mojim oknom?« vpraša nejevoljno kraljična. »Pridi in bivaj v mojem srcu!«

Ptiček je zletel v sobo in potrkal s kljunčkom na kraljičino srce, da so tri kapljice krvi padle na

zemljo in iz njih je zrasel grm z rdečimi srčeci. Ptiček pa se je spremenil v malo vilinsko bitje in je prebival v cvetovih.

Drugo jutro navsezgodaj so šli vetrovi na pot, da poiščejo beračico. Vzhodni veter se je obrnil na morsko stran, vihral je čez morje in izpraševal: »Morje, si li videlo malo beračico? Ali je morda ne skrivaš v svojem naročju?« — »Saj je niti ne poznam, ne poznam, ne poznam!« — je zabučalo morje.

Jug je hitel v puščavo, dvignil rumeni pesek do oblakov, če ni morda tam zakopana beračica. Pa tudi pesek ni ničesar vedel o dekletcu.

Zapadnik je brzel čez polje v temne hoste; trdo je zgrabil drevesa, lasal jih in tresel: »Ali imate mar tu skrito beračico?« — »Ne, pri nas je ni!« — je ječalo drevje.

Sever je poslal po svetu bele snežinke, sam pa je legel spat. A tudi snežinke niso nič našle.

Prihodnji dan so vetrovi sporočili kralju, da je bilo vse iskanje zaman.

»Kje vendar tiči ta deklič?« se je razhudil kralj. Šel je v svoje sobane in napisal objavo. Še isti dan so jo nabili na vseh voglih njegovega kraljestva. Objava pa se je glasila tako: Kdor najde beračico, dobi kraljično za ženo. Če pa ženska najde beračico, dobi sto svilenih kril, devet parov šolnčkov in zlate uhane.

A vse to ni nič pomagalo: nihče ni našel beračice.

Pa je lepega dne prišel grajski vrtnar h kralju. »Gospod kralj,« je dejal, »našel sem beračico!«

»Kje je? Hitro jo privedi sèm, da jo vtaknemo v temni stolp!« se je razveselil kralj.

»Tako hitro ne bo šlo,« je odgovoril vrtnar. »A če bi gospod kralj izvolili nocoj, ko bo zašlo solnce, priti k meni na vrt, bi jo pokazal, kje tiči.«

Na večer je peljal vrtnar kralja v grmičevje blizu srčnega cveta. Tam sta se skrila. Ko je vzšla luna, je zapel nežen glasek:

»Iz pajčevine in mesečine

lestvico tkem,

da h gospodični, moji kraljični,

v grad se povzpnem!«

V cvetočem srčku je sedelo drobno vilinsko bitje, iz pajčevine je tkalo lestvico, tako dolgo, da je segala do kraljičinega okna. Nato je vrglo konec lestvice kraljični, ki je čakala v svoji zlati obleki ob oknu. Kraljična je ujela konec in ga pritrdila na šipkov grm, ki se je vzpenjal po zidu. Po lestvici je stopicalo potem skrivnostno bitje v kraljičino sobo in tam se je spremenilo v beračico. Otroka sta se objela in poljubila.

Tedaj je planil izza grmovja kralj in zakričal: »Ali naj verjamem svojim očem? Kraljevska moja hčerka se še vedno igra z raztrgano beračico? Srčni cvet bom izrval! Pa se skrij, beračica, če se moreš!«

»Oče!« je kriknila kraljična, »nikar ne izrujte srčnega cveta, sicer bom umrla!«

»Prazne marnje,« se je razjezil kralj, zgrabil srčni cvet in ga izrval. V istem hipu se je kraljična zgrudila bleda in mrtva na tla.

Silno se je kralj prestrašil, da je vsled ošabnosti umoril lastno dete. Poklical je vrtnarja in ga zarotil, naj brž vsadi srčni cvet. Čim je bil grmiček vsajen, je kraljična vstala živa in zdrava.

To je kralja tako pretreslo, da je dejal: »Dete moje, ker se je tvoje srce tako oklenilo te male beračice, pa naj ostane odslej pri tebi v gradu!« — Vrtnarju pa je dejal: »Ko bo kraljična šestnajst let stara, bo vajina poroka, kakor sem bil obljubil!«

Vrtnar se je v zadregi popraskal za ušesom: »Gospod kralj, ali zna kraljična kuhati?«

»Ne!«

»Zna krpati?«

»Ne!«

»Zna nogavice plesti?«

»Ne!«

»Gospod kralj, take žene, ki ne zna ne kuhati ne krpati ne nogavic plesti, take žene ne maram. Košček zemlje, da bi jo obdelal zase, bi mi bil ljubši kot taka kraljična za ženo! Pa brez zamere!«

»Zemljo dobiš in še seme in gnoj povrhu!« se je oddahnil kralj, kajti natihem ga je že skrbelo, da mu bo zet navaden vrtnar.

Pa se je oddahnil tudi vrtnar.

Tako je torej dobil vrtnar mesto kraljične kos zemlje in še seme in gnoj povrhu. Kraljična pa je dobila tovarišico, kajti dekletce je ostalo poslej za vedno pri njej v zlatem gradu.

Ognjeslava:

Rože in kosca.

*Rože v solncu so dehtele,
napojene z roso,
v biserni poletni dan.*

*Od vasi pa stopa fantič
s svetlo, ostro koso.
Danes je za košnjo dan!*

*Ah, ne dvigajte očes,
cvetke moje, do nebes —
naš ponos bo danes strti.*

*Skrijte, skrijte svoje glave
med visoke trave!
Vse zapisane ste v smrt!*

*Rože modre, rdeče, bele
k solncu so le gor strmele
in dehtele v solnčni svet.*

*Jaz pa sem na polju davi
v pokošeni travi
našla strti pri cvetu cvet.*